

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA

TURGELIŲ „AISTUVOS“ GIMNAZIJOS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2018 m. vasario 26–kovo 1 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Vadovaujančioji vertintoja – Virginija Vaitiekienė.

Išorės vertintojai: Stasė Bingelienė, Danutė Časiėnė ir Jūratė Adrija Šidlauskienė.

Vizito metu stebėtos 53 veiklos, įskaitant bendrojo ugdymo dalykų pamokas, neformaliojo švietimo užsiėmimus, priešmokyklinės grupės veiklą. Vertinimo metu gilintasi į mokinių, mokytojų ir specialistų veiklą pamokose, mokyklos vadovų, klasių vadovų ir aptarnaujančio personalo darbą, kalbėtasi su Metodine bei Mokinių tarybomis, įsivertinimą koordinuojančia grupe, Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK), mokyklos socialiniais partneriais, mokinių tėvais. Analizuota mokyklos veikla, nagrinėti mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentai. Darbe vadovautasi Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu (2016 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. V-1167 redakcija), Mokyklų išorės vertintojų elgesio kodeksu, informacijos fiksavimo formomis, naudotasi Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje aprašytais bendrojo ugdymo mokyklos veiklos rodikliais. Vertinimo procese ir ataskaitoje taikyta penkių vertinimo lygių skalė

Turgelių „Aistuvos“ gimnazija – mokykla, turinti įdomią savo veiklos istoriją ir buvo įsteigta, puoselėta, palaikoma lietuvybei šiame krašte palaikyti. Mokykla pradėjo savo veiklą turėdama 8 mokinius, o dabar jau turi virš 130. Mokyklos socialinis kontekstas, vartojama namuose kalba atspindi Šalčininkų rajono savivaldybės situaciją. Dauguma mokinių namuose ir pertraukų metu mokykloje kalba rusų kalba. Gimnazijoje mokiniai turi galimybę nuo 2 iki 19 metų ugdytis ir mokytis vienoje įstaigoje. Daugumos šią mokyklą lankančių mokinių šeimų socialinė-ekonominė padėtis yra vidutinė: trečdalis mokinių gauna nemokamą maitinimą ir paramą mokymo reikmenims įsigyti. 70 proc. mokinių pavežami į mokyklą ir iš jos.

Išorinio vertinimo metu dalis pamokų gimnazijoje nevyko dėl šalčio. Mokinių, atvykusių į gimnaziją, skaičius nebuvo didelis, todėl mokytojams teko keisti iš anksto suplanuotas pamokas, ieškoti tinkamesnių veiklos organizavimo būdų.

MOKYKLOS STIPRIEJI IR TOBULINTINI VEIKLOS ASPEKTAI

Stiprieji mokyklos veiklos aspektai

1. Atsakingas ir tikslingas duomenų apie pasiekimus gimnazijoje teikimas (1.2.2. – 2 lygis; nurodytas aspektas – 3 lygis).

Gimnazija tinkamai ir atsakingai teikia duomenis apie mokinių ir mokyklos pasiekimus įvairioms interesų grupėms –Švietimo ir mokslo ministerijai, kaip mokyklos savininko pareigas ir teises įgyvendinančiai institucijai; Švietimo valdymo informacinei sistemai. Dėl 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio lėšų, socialinių partnerių paramos panaudojimo mokyklos direktorė atsiskaito Gimnazijos tarybai, tėvams (visuotiniame tėvų susirinkime), socialiniams partneriams (susirinkimų metu). Mokinių tėvai 2 kartus per metus informuojami apie mokinių ugdymo kokybės rezultatus. Interneto svetainėje mokykla stengiasi atnaujinti duomenis ir pateikti informaciją apie savo veiklą, partnerius, rėmėjus. Sistemingai dirbdama įvairiuose projektuose su mokyklos partneriais ir rėmėjais, gimnazija reguliariai atsiskaito už lėšas, kurias panaudoja socialiai remiamiems mokiniams, gabiesiems ugdytiniais, projektų įgyvendinimui. Darytina išvada, kad Turgelių „Aistuvos“

gimnazija, būdama aktyvi ir atsakinga institucija, sumaniai vadovaujama mokyklos direktorės, sistemingai ir laiku teikia duomenis apie mokinių ir mokyklos pasiekimus įvairioms interesų grupėms ir tai yra mokyklos stiprioji veiklos sritis.

2. Tinkama pagalba mokiniams (2.1.3. – 2 lygis; nurodytas aspektas – 3 lygis).

Mokykloje yra aiškūs susitarimai dėl paramos ir pagalbos teikimo mokiniams tvarkos: gimnazija turi pasitvirtinusi „Pagalbos mokiniui teikimo tvarkos aprašą“, 2018 m. mokyklos veiklos plane kaip stiprusis aspektas nurodytas pagalbos mokiniui vykdymas. Tai patvirtino išorės vertintojai – mokiniais kolegialiai ir kryptingai rūpinasi visa mokyklos bendruomenė: gimnazijos vadovai, klasių vadovai, dalykų mokytojai, sveikatos priežiūros specialistė, gerai sukomplektuota švietimo pagalbos specialistų komanda. Nuosekliai ir veiksmingai dirba VGK. Visi pagalbos mokiniui specialistai puikiai pažįsta mokinius ir jų šeimas, kurioms būtina pagalba. Pokalbiuose su patvirtinta, kad pagal poreikį individuali pagalba teikiama visiems mokiniams visą mokymosi laiką ir po pamokų. Daroma išvada, kad psichologinė ir socialinė pagalba mokiniams teikiama paveikiai ir tai yra gimnazijos stiprusis veiklos aspektas – mokytojai ir pagalbos mokiniui darbuotojai, atsakingai rūpindamiesi visais mokiniais, kuria pozityvų mokyklos mikroklimatą, o nedidelis mokinių skaičius klasėse leidžia pažinti kiekvieną mokinį, atskleisti jo polinkius.

3. Geri santykiai ir mokinių savijauta (2.3.2. – 3 lygis).

Gimnazijos mokinių ir mokytojų santykiai geranoriški, pagarbūs, ugdatys mokinių pasitikėjimą savimi. Daugumoje stebėtų pamokų išorės vertintojai pažymėjo mokinių ir mokytojų santykių nuoširdumą, pagarbų, skatinantį mokytis mikroklimatą. Palankūs mokymuisi, grįsti pasitikėjimu mokytojų ir mokinių santykiai pažymėti 37 pamokose (75,5 proc.). Dalyje pamokų (16,3 proc.) išorės vertintojai palankius mokymuisi santykius išskyrė kaip stiprųjį pamokos aspektą. Tai pokalbiuose su išorės vertintojais akcentavo Metodinės tarybos nariai bei mokiniai. Išorės vertintojai, stebėję 53 veiklas gimnazijoje, išanalizavę pamokų protokolus, susitikę ir bendravę su visų mokyklos bendruomenės grupių, seniūnijos atstovais daro išvadą, jog gimnazija atlieka labai pozityvų socialinį vaidmenį, stiprindama mokinių pasitikėjimą švietimo įstaigos bendruomene, sudarydama palankias sąlygas mokytis. Santykiai ir mokinių savijauta vertinami gerai ir tai yra stiprusis gimnazijos veiklos aspektas.

4. Paveikūs renginiai ir veiklų įvairovė (2.3.2. – 3 lygis).

Gimnazijoje netrūksta įdomių renginių, būrelių, projektų. Išorinio vertinimo metu mokykloje veikė 12 būrelių: choro, dailės, futbolo, „Matematinų gudrybių“, krepšinio, jaunųjų žurnalistų, jaunųjų literatų, „Romantikų klubo“, kraštotyros („Iš močiutės skrynios“) bei būreliai „Eco karta“, „Nereikia būti dideliui, kad kurtum istoriją“, „Planuojame savo karjerą“. 98 mokiniai (52,5 proc.) lanko būrelius mokykloje. Mokiniai, susitikę su išorės vertintojais, teigė, jog jiems labiausiai patinka meno ir sporto krypties būreliai. Tėvų nuomone, ši mokykla ypatinga, nes vaikai gerai jaučiasi, noriai eina į mokyklą, jiems patinka čia mokytis, bendrauti lietuviškai. Mokykloje galima atlikti namų darbus, pasikonsultuoti su įvairių dalykų mokytojais, veikia įdomūs būreliai, organizuojami renginiai.

5. Gimnazijos erdvių estetiškumas ir tinkamumas ugdymui(si) (3. 1. 2.– 3 lygis).

Mokyklos išorinė aplinka tinkama mokinių ugdymui(si) ir poilsiui. Iš pokalbių su mokiniais paaiškėjo, kad šiltuoju metų laiku mokiniai patys tvarko aplinką, sodina sodinukus, gėles. Pagrindinis mokyklos korpusas naujas ir modernus. Pradinių klasių korpusas senos statybos, jam akivaizdžiai reikalingas modernizavimas. Visos mokyklos interjeras estetiškas. Skoningai apipavidalinta gimnazijos fojė kuria lietuviškos Tautiškos giesmės dvasios ir bendrųjų gimnazijos vertybių darnos jausmą. Koridorius puošia ir jaukumo suteikia mokinių darbai: piešinių galerija, medžio drožiniai, rankdarbiai. Ypatingą nuotaiką skleidžia projekto „Graži tu, mano brangi Tėvyne...“ vizualizavimas. Sporto užsiėmimai vyksta šiuolaikiškai įrengtoje sporto salėje, atitinkančioje visus higienos reikalavimus. Vertintojai daro išvadą, kad ugdomosios aplinkos estetiškumas yra stiprusis mokyklos veiklos aspektas.

6. Geras mokinių įtraukimas į mokyklos bendrakūrą (3.1.3. – 3 lygis).

Pokalbyje su vertintojais gimnazistai teigė, kad noriai įsitraukia į mokyklos aplinkų bendrakūrą. Mokinių iniciatyva užsakytos individualios daiktadėžės kiekvienam mokiniui, vyresnieji mokiniai pavasarį planuoja organizuoti naują veiklą – pavėsinės mokyklos kieme įrengimą. Koridoriaus poilsio erdves puošia skoningi suoliukai – tai mokinių ir jų tėvų dovana mokyklai. Gimnazistai džiaugiasi ir didžiuojasi, kad jų darbai puošia gimnazijos erdves. Kalbantis su direktoriaus pavaduotoja ugdymui, paaiškėjo, kad mokiniai įtraukiami ir į mokymosi priemonių kūrimą, be to, padedant dalykų mokytojams mokiniai sukūrė užduočių sąsiuvinius integruotoms pamokoms ne gimnazijos aplinkoje. Vertintojai daro išvadą, kad dauguma mokinių jaučiasi mokyklos šeiminkais ir tai sudaro galimybių veikti išvien su visa mokyklos bendruomene, prisiimti atsakomybę.

7. Mokyklos veiklos perspektyvos aiškumas bendruomenės nariams (4.1.1. – 2 lygis, nurodytas aspektas – 3 lygis).

Pokalbyje tėvai patvirtino, kad jiems svarbi ši lietuviška mokykla bei joje ugdomos vertybės, apgailestavo, kad dėl kalbos barjero tėvai ne visada atsiliepia į mokyklos kvietimą diskusijai, bendrai veiklai. Mokytojai yra išipareigoję puoselėti lietuvių kalbą, kultūrą ir tenkinti daugiakalbių šeimų vaikų poreikius. Vertintojų susitikime su mokyklos socialiniais partneriais paaiškėjo akivaizdi partnerių bendrystė su gimnazija, susitarimų, kuriant savitą lietuvišką dvasią gimnazijoje, ugdant kūrybingą asmenybę, gebančią integruotis į Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą, laikymasis. Švietimo ir mokslo ministerijos Regioninių mokyklų skyriaus pateiktoje informacijoje tvirtinama, kad „*gimnazijos bendruomenė nuosekliai įgyvendina mokyklos viziją: kuria ir puoselėja atvirą tautinę mokyklą*“. Apibendrinus surinktus duomenis daroma išvada, kad aiški ir prasminga mokyklos veiklos perspektyva yra grindžiama bendru mokyklos vadovų, mokytojų, mokinių, tėvų, socialinių partnerių sutarimu. Tai yra stiprusis mokyklos veiklos aspektas.

8. Lankstus materialinių išteklių panaudojimas (4.1.1. – 2 lygis, nurodytas aspektas – 3 lygis).

Ugdymo įstaiga paskutiniaisiais metais neturėjo kreditorinių įsiskolinimų, mokinio krepšelio lėšos naudojamos atsižvelgiant į daugumos mokinių poreikius bei galimybes. Mokyklą remia socialiniai partneriai, taip pat tėvai, skirdami 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio. Dalyvavimas projektuose pritraukia papildomų lėšų, todėl ugdomoji veikla tampa patrauklesnė. Materialiniai mokyklos ištekliai skirstomi racionaliai ir skaidriai. Gimnazijos taryba svarsto lėšų panaudojimą ir susitaria dėl prioritetų. Direktorė rengia finansinę metinę ataskaitą ir pristato ją bendruomenei: Gimnazijos tarybai, Mokytojų tarybai, skelbia mokyklos interneto svetainėje. Vertintojai daro išvadą, kad optimalus finansinių išteklių paskirstymas ir papildomas lėšų pritraukimas sudaro sąlygas palankiai mokymosi aplinkai.

9. Skatinantis asmenybių raišką bendras darbas (4.2.1. – 3 lygis).

Dauguma aktyvių mokytojų telkiasi bendram vykdomų projektinių veiklų, teminių renginių organizavimui bei įgyvendinimui, gimnazijos dokumentų rengimui. Pokalbių su Metodinės tarybos nariais, darbuotojais metu nustatyta, kad gimnazijoje dirbantys pedagogai, darbuotojai visas veiklas derina su gimnazijos vadovais, bendradarbiauja ir telkiasi dėl gimnazijos tikslų kokybiško įgyvendinimo. Bendradarbiavimas dėl darbo santykių geranoriškas, aptarnaujantis personalas atsakingai atlieka savo funkcijas, rūpinasi tinkama vidaus ir išorės erdvių priežiūra. Vertinimo metu ypač išryškėjo personalo gebėjimas susitelkti, palaikyti vieniems kitus, atskleisti stipriausias personalo ir bendruomenės savybes. Tikėtina, kad geranoriški mokytojų ir pagalbinių personalo darbuotojų santykiai turi teigiamos įtakos mokinių savijautai, nuostatoms ir vertybių ugdymuisi. Įvertinę gimnazijos bendradarbiavimo kultūros įvairiapusiškumą, tikslingumą, vertintojai daro išvadą, jog ši veikla yra vertinama kaip stiprioji gimnazijos veiklos sritis.

10. Išskirtinis gimnazijos atvirumas bendradarbiavimui su socialiniais partneriais. (4.2.3. – 4 lygis).

Gimnazija atvira ir žinoma tiek Šalčininkų krašto visuomenei, tiek užsienio pedagoginei bendruomenei. Viešam informacijos apie gimnazijos veiklą pateikimui naudojamas interneto puslapis <http://www.aistuva.lt>. Gimnazijos socialiniai partneriai atstovauja įvairias visuomenės gyvenimo sritis – kultūrinio ir gamtosauginio švietimo, sveikatinimo, dvasingumo auginimo, mokslo. Pokalbiuose mokytojai, mokiniai, mokinių tėvai minėjo, kad gimnazijos partneriai svarbūs mokinių pažintinių, asmeninių bei socialinių kompetencijų ugdymui. Partnerystė suteikia galimybių gimnazijos bendruomenei ugdymo ir pažinimo procesą bei mokinių saviraišką perkelti į netradicines erdves. Gimnazijos atvirumas yra kryptingas, sudarantis įvairių galimybių mokiniams, mokytojams ir mokinių tėvams pažinti savo interesus, numatyti ateities perspektyvas ir yra stiprusis gimnazijos veiklos aspektas. Pokalbiai parodė, kad įvairūs gimnazijos ryšiai teikia abipusę naudą. Partnerystės yra planuojamos kryptingai, siekiama jų perspektyvumo. Gimnazija veiksmingai bendradarbiauja su vietos bendruomene, įvairiomis organizacijomis, kitomis mokyklomis ir palaiko labai veiksmingus ryšius bei vertina tinklaveikos naudą.

Tobulintini mokyklos veiklos aspektai

1. Mokymosi įprasminimas ugdymą siejant su mokinių gyvenimo patirtimi (2.2.1. – 2 lygis).

Aktyvieji mokymo metodai, skatinantys mokinių susidomėjimą mokomuoju dalyku, taikyti tik 7 pamokose (14,3 proc.). Stebėtų pamokų protokoluose fiksuota, kad mokytojų taikyti metodai bei parinktos užduotys daugeliu atvejų neatitiko mokinių poreikių, užduotys buvo neveiksmingos. Mokymosi įprasminimas (veiklų, skatinančių mokinių entuziazmą ir smalsumą, aktyvių mokymosi metodų taikymas pamokose) yra tobulintinas gimnazijos veiklos aspektas. Gimnazijos mokytojams pamokose prasminga organizuoti aktyvų mokymą(si): sudaryti galimybes mokiniams laisvai reikšti mintis, skatinti smalsumą, įgalinti savarankiškai priimti sprendimus. Tikėtina, kad pamokose kuriant aplinką, kuri įgalintų kiekvieną mokinį veikti, stebėti, tyrinėti, eksperimentuoti, kurti nebijant suklysti ir pripažinti savo klaidas, nuolat ieškoti ir atrasti, drąsiai įgyvendinti kilusias idėjas, mokymasis būtų sėkmingesnis, optimaliai gilus bei auginantis.

2. Diferencijavimas, individualizavimas ir suasmeninimas pamokoje, atsižvelgiant į mokinių skirtybes (2.2.2. – 2 lygis).

Išorės vertintojai stebėjo klasėse skirtingų mokymosi stilių bei skirtingo mokslumo mokinių. Individualūs asmeniniai mokymosi poreikiai ypač išryškėjo pamokose, kuriose dėl didelio šalčio dalyvavo po 3–5 mokinius, tačiau veiksmingas mokymosi suasmeninimas, diferencijavimas pamokose nefiksuotas. Individualizavimas, diferencijavimas, suasmeninimas, kaip tobulintinas pamokos aspektas, fiksuotas 23 (46,9 proc.) pamokų stebėjimo protokoluose. Šiais atvejais stebėtas vienodas ugdymas visiems, nors aiškiai matėsi skirtingo mokslumo mokinių, neišnaudotos galimybės suasmeninti mokymą(si). Įvertinus ir apibendrinus surinktus faktinius duomenis, ugdomosios veiklos diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas šioje mokykloje, vertintojų komandos sutarimu, yra tobulintinas veiklos aspektas. Individualių mokymosi ir pasiekimų skirtumų pamokoje nepaisymas lemia, kad dalis mokinių yra pasyvūs, jų pažanga nepastovi. Pastebėtina, kad, jei mokytojai analizuotų individualius mokinių poreikius ir, atsižvelgdami į tai, pritaikytų ugdymo turinį skirtingų gebėjimų mokiniams, suasmenintų mokymą(si), individualizuotų ir diferencijuotų temas, užduotis, mokymosi būdus, sukurtų sąlygas mokiniams bendradarbiauti tarpusavyje ir taip atskleisti savo skirtybes, tikėtina, kad būtų skatinama kiekvieno mokinio gebėjimus atitinkanti maksimali pažanga.

3. Mokymosi konstruktyvumas, skatinant grįžti prie išmoktų dalykų ir patikrinant mokinių supratimą (2.3.1. – 2 lygis).

Dažniausiai stebėtose pamokose mokiniai žinias turėjo priimti pasyviai, nukopijuoti informaciją, kurią pateikia mokytojai ar kuri parašyta vadovėliuose, o ne aktyviai analizuoti, suprasti ir susieti su jau žinomais dalykais. Vertintojai daro išvadą, kad mokymosi konstruktyvumas yra tobulintinas gimnazijos veiklos aspektas. Mokytojai turi padėti mokiniams susikurti supratimą apie naujas žinias, įsisąmoninti jas perfrazuojant savais žodžiais ir apsvarstant jų prasmę, pritaikomumą. Pamokose reikėtų neapsiriboti vien informacijos pateikimu (mokytojas perteikia, o mokinys įsimena), o pereiti prie žinių kūrimosi modelio, pavyzdžiui, kartu su mokiniais numatant mokymosi uždavinį, organizuojant reflektyvias diskusijas, prisiimant bendrą atsakomybę (mokinių ir mokytojo) už mokymosi veiklą ir išmokimo kokybę. Gimnazijos mokytojams vertėtų pamokose nuolat skatinti mokinius sieti išmokus dalykus ir asmenines patirtis su nežinomais dalykais, mokyti vizualizuoti ir paaiškinti savo mąstymą, pasirinkti veiklos būdus, pademonstruoti įgūdžius, gebėjimus. Tikėtina, kad tuomet mokiniai suformuotų tvirtus gebėjimus pasitikrinti žinias, mokėtų perkonstruoti savo supratimą, mąstymą ar veiklos būdą.

4. Vertinimo kriterijų taikymas mokinių pasiekimams pamatuoti (2.4.1. – 2 lygis).

30,6 proc. labai gerai ir gerai įvertintų stebėtų pamokų mokiniai informuoti ir su jais aptarta, ko iš jų tikimasi, koks turi būti gerai atliktas darbas, kokie užduočių vertinimo kriterijai. Neaiškūs arba neaptarti vertinimo kriterijai užfiksuoti 69,4 proc. pamokų, iš kurių vertinimo kriterijų aiškumas kaip tobulintinas veiklos aspektas nurodytas 26,5 proc. pamokų. Apibendrinę pateiktus faktus, išorės vertintojai daro išvadą, kad vertinimo kriterijų aiškumas yra tobulintinas gimnazijos veiklos aspektas. Daugumai mokytojų reikėtų didesnę dėmesį planuojant pamokas skirti aiškių vertinimo kriterijų numatymui. Aiškūs, su mokiniais aptarti užduočių ar gerai atlikto darbo vertinimo kriterijai leistų mokiniams tinkamai analizuoti bei vertinti savo pažangą. Tikėtina, kad vertinimo kriterijų aiškumas pamokose sudarytų tinkamas sąlygas mokiniams siekti optimalios pažangos bei geresnių mokymosi rezultatų.

5. Gimnazijos mokinių tėvų įsitraukimas į prasmingas veiklas (4.2.2. – 2 lygis).

Pokalbių metu teigta, jog dalis mokinių tėvų dėl atsakomybės įgūdžių stokos nėra suinteresuoti tokiam bendradarbiavimui, kokio siekia gimnazija. 2016 m. gimnazija, vertindama savo veiklos kokybę, nustatė, kad bendradarbiavimas su tėvais, tėvų į(si)traukimas yra silpnoji veiklos sritis. 2018 m. veiklos plano veiklos sričių analizėje taip pat nurodoma, kad bendradarbiavimas su tėvais yra silpnoji veiklos sritis. Šiai veiklos sričiai stiprinti suformuluotas uždavinys – „*Skatinti mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų ir šeimų bendradarbiavimą, stiprinant pedagoginį tėvų švietimą*“. Įgyvendinus suplanuotas priemones, skatinančias pamatuojamą ir remiantis mokinių pažangos kokybiniais pokyčiais įvertinamą bendradarbiavimą su tėvais, gimnazija turėtų aiškius ir faktais grįstus argumentus apie tėvų įtaką mokinių pasiekimams formaliojo ir neformaliojo ugdymo srityse, gimnazijos veiklos tobulinimo procesuose. Tėvų informavimo ir švietimo sistema vidutiniška, neblogai atitinka tėvų poreikius ir gimnazijos specifiką. Tėvai nesistemiškai įsitraukia į vaikų ugdymą(si).